

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

11 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 czerwca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 29 kwietnia 2022 r., I ACa 667/21, w sprawie z powództwa M. K. i J. K. przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w [...] o ustalenie, ewentualnie o zapłatę i ustalenie,

I. oddała skargę kasacyjną;

II. zasądza od pozwanej Banku spółki akcyjnej w [...] na rzecz powodów M. K. i J. K. po 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) z odsetkami w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Marcin Łochowski

Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 lipca 2021 r., Sąd Okręgowy w Szczecinie, stwierdził, że umowa kredytu hipotecznego [...] z 16 października 2008 r., łącząca powodów M. K., J. K. oraz pozwaną Bank spółkę akcyjną w [...] jest nieważna (pkt I) i orzekł o kosztach postępowania (pkt II).

Wyrokiem z 29 kwietnia 2022 r., Sąd Apelacyjny w Szczecinie, oddalił apelację pozwanej (pkt I) i orzekł o kosztach postępowania (pkt II). W uzasadnieniu wyroku podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, przyjmując je za własne oraz ocenił rozstrzygnięcie wydane w pierwszej instancji jako w pełni zasadne. Rozważając zarzuty apelacji wskazał w szczególności, że sporna umowa jest umową kredytu denominowanego do CHF. Wyplata kredytu nastąpiła w walucie polskiej. Również zwrot kredytu następował w złotych przez zobowiązanie powodów do zapewnienia na założonym specjalnie w tym celu rachunku bankowym środków pieniężnych o wartości odpowiedniej dla raty kredytowej przeliczonej z CHF według kursu stosowanego przez pozwany bank. Sąd Apelacyjny wskazał, że o ile w § 22 umowy przewidziano możliwość spłaty z różnych rachunków (ROR, walutowego, technicznego), to powołane postanowienie zamieszczono w części ogólnej umowy. Natomiast w § 7 ust. 4 części szczegółowej umowy wskazano sposób spłaty kredytu przez wymienienie numeru ROR prowadzonego wyłącznie w złotych. Sąd odwoławczy stwierdził ponadto, że możliwość regulowania rat kredytu przez powodów w CHF wymagałaby uprzedniej zgody banku. Jako trafne ocenił Sąd Apelacyjny stanowisko Sądu pierwszej instancji o abuzywnym charakterze postanowień łączącej strony umowy, w zakresie, w jakim przewidziano w niej ustalanie kursu franka szwajcarskiego na potrzeby operacji przeliczeniowych. Podzielił również stanowisko o braku indywidualnego uzgodnienia tych postanowień i pogląd o nieważności umowy.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła pozwana, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 327¹ § 1 w zw. z art. 391 k.p.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358¹ § 1 w zw. z art. 385² k.c., art. 358 k.c., art. 385¹ § 2 w zw. z art. 58 § 3 w zw. z art. 358 k.c. W oparciu o podniesione zarzuty

wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości oraz jego zmianę przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wobec oparcia rozpoznawanej skargi na obu podstawach kasacyjnych, w pierwszej kolejności rozważenia wymaga zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 327¹ § 1 k.p.c. Aktualnie art. 327¹ k.p.c. odnosi się tylko do uzasadnienia sądu pierwszej instancji. Nie znajduje on przy tym odpowiedniego zastosowania w postępowaniu apelacyjnym, gdyż sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia drugoinstancyjnego normowany jest w sposób szczególny w art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd Apelacyjny nie mógł zatem naruszyć art. 327¹ k.p.c., gdyż przepisu tego w ogóle nie stosował.

Naruszenia art. 357¹ § 1 k.p.c. skarżący upatruje również w braku wyjaśnienia, na podstawie jakich kryteriów z art. 65 § 1 i 2 k.c. wykładnia umowy doprowadziła do wniosku o braku możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w CHF bez zgody banku. Zgodzić się należy, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku w powyższym zakresie jest lakoniczne. Tym niemniej, Sąd Apelacyjny jednoznacznie stwierdził, że możliwość spłaty kredytu w walucie obcej wynikała z postanowień ogólnych umowy, natomiast w części szczególnej umowy sprecyzowano sposób spłaty kredytu, wskazując w § 7 ust. 4 numer rachunku prowadzonego wyłącznie w złotych. Również w odniesieniu do tego zagadnienia zaskarżony wyrok poddaje się zatem kontroli kasacyjnej.

Rozważając zarzuty dotyczące abuzywności zakwestionowanych postanowień umownych należy zaznaczyć, że zagadnienia te były już wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie i obecnie nie budzą zasadniczych wątpliwości. W szczególności za klauzule niedozwolone, w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., uznać należy postanowienia umowy kredytu pozostawiające bankowi pełną swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej (m.in. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca

2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020 r., nr 7-8, poz. 64; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22).

W odniesieniu natomiast do zarzutów dotyczących skutków uznania spornych postanowień umowy za niedozwolone, odwołać się należy do uchwały składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118). Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę (art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Motywy powołanej uchwały, wyrażone w jej uzasadnieniu, należy uznać za aktualne.

Według pkt 1 powołanej uchwały w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Z kolei w myśl pkt 2 w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Za niezasadne należy tym samym uznać zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące możliwości utrzymania spornej umowy w mocy jako kredytu złotowego, albo też kredytu waloryzowanego kursem CHF ustalonym w sposób inny niż w umowie.

Niezależnie od powyższego, należy podkreślić, że w orzecnictwie wielokrotnie wyjaśniana była kwestia zastąpienia abuzywnych klauzul przeliczeniowych kursem waluty określonym na podstawie innych kryteriów. W szczególności za niedopuszczalne uznano zastąpienie kursu wskazanego w klauzuli abuzywnej kursem średnim NBP w oparciu o art. 358 § 2 k.c. (m.in. wyroki SN: z 24 stycznia 2023 r., II CSKP 303/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 775/22; z 27 marca 2024 r., II CSKP 1258/22; z 7 maja 2024 r., II CSKP 892/23; z 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24).

Niezasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. Wymienione w powołanych przepisach kryteria wykładni umów, które powinny zostać zastosowane również do spornej umowy kredytu, zostały przez Sąd Apelacyjny powołane we fragmencie uzasadnienia zaskarżonego wyroku wraz z dotyczącym ich orzecznictwem. Stwierdzenie, że powodowie nie mieli możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej bez zgody banku, zostało poparte odwołaniem do § 7 ust. 4 CSU, w którym wskazano numer rachunku prowadzonego w złotych. Nieodniesienie się przez Sąd Apelacyjny w szczególności do treści § 25 umowy (zgodnie z którym zmiana numeru powyższego rachunku nie wymaga zmiany umowy) oraz § 27 (w którym przewidziano poinformowanie banku przez kredytobiorcę jednostronnie o zmianie numeru rachunku), nie dyskwalifikuje jednak wcześniej przywołanego wniosku Sądu Apelacyjnego.

Mając na względzie przedstawioną argumentację, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Marcin Łochowski

Piotr Telusiewicz